

## **Anmälan mot Miljönämnden i Marks kommun m.fl. angående långsam handläggning av ett överklagande rörande ärende om inrättande av värmepumpsanläggning**

---

### **Anmälan**

I en anmälan mot Miljönämnden i Marks kommun och Länsstyrelsen i Västra Götalands län, som kom in till JO den 19 mars 2004, klagade AA på att hans överklagande av nämndens beslut att förbjuda honom att inrätta en värmepumpsanläggning ännu inte hade prövats. Han uppgav att överklagandet hade getts in till nämnden ett år och tio månader före anmälan till JO och att handlingarna i ärendet ca fyra månader senare hade överlämnats till länsstyrelsen.

### **Utredning**

Vid telefonkontakt den 23 mars 2004 med den ansvariga handläggaren hos länsstyrelsen, BB, uppgav denna bl.a. följande.

Ärendet (dnr 505-61613-2002) rör bergvärme på fastigheten Ö.S. x:xx. Kommunens beslut meddelades den 22 april 2002. Överklagandet och övriga handlingar kom in till länsstyrelsen den 24 september 2002.

Handläggningen pågår och hon hoppas att det inte skall dröja mer än några veckor innan ärendet kan avgöras. Det är dock svårt att säga exakt, eftersom det är flera handläggare som är inblandade i prövningen. Någon gång under våren 2004 bör ärendet dock kunna avgöras.

Beträffande handläggningen hittills uppger hon att kompletteringar har kommit in från kommunen under februari 2004.

Anmälan remitterades därefter till nämnden samt till länsstyrelsen för utredning och yttrande.

Av nämndens yttrande den 12 maj 2004 framgick inledningsvis bl.a. att AA:s överklagande kom in till nämnden den 10 maj 2002 samt att nämnden den 20 september 2002, efter att samma dag ha beslutat att inte ändra sitt tidigare beslut, skickade handlingarna i ärendet till länsstyrelsen. Vidare anfördes bl.a. följande.

Antalet anmälningar om bergvärmepump har ökat dramatiskt de senaste åren. Ingen anmälan inkom 1999 till nämnden. Därefter har anmälningarna snabbt ökat under åren, 12 (2000), 58 (2001), 80 (2002) och 129 (2003). Handläggning av värmepumpsanläggningar i närheten av kommunens vattentäkter är komplicerad,

speciellt i detta fall då skyddsföreskrifter saknades och vid de första ärendena vill man vara extra noggrann så att bl.a. likabehandling iakttas. Att det också var semestertider gjorde inte saken bättre. Ovanstående faktorer tillsammans med att en av våra miljöinspektörer slutade under sommaren 2002 medförde att handläggningen av AA:s överklagande dröjde mer än normalt.

### **Bedömning**

Ovanstående faktorer är förklaringar till den långa handläggningstiden. Att under ett verksamhetsår helt plötsligt göra stora omprioriteringar kan på ett mindre kontor vara svårt speciellt när personal slutar. Handläggningen av ett värmepumpsärende kan ta mellan 4 och 6 timmar vilket medför att 50 nya ärenden tar 3-4 veckor extra i anspråk. Oavsett ovanstående är naturligtvis den långa handläggningstiden oacceptabel och rutiner för att möta anstormningen av anmälningar om värmepumpar har numera införts.

Länsstyrelsen anförde i yttrande den 19 maj 2004 i huvudsak följande.

### **Utredning**

Miljönämnden beslutade den 22 april 2002 att förbjuda AA att inrätta en värmepumpanläggning för uttag av bergvärme på ovanstående fastighet.

AA överklagade beslutet i skrivelse som inkom till Marks kommun den 10 maj 2002. Överklagandet inkom till Länsstyrelsen den 24 september 2002. Till överklagandet var bifogat miljönämndens beslut att inte ändra det tidigare beslutet.

I början av februari 2004 begärde Länsstyrelsen komplettering av utredningen i ärendet med material angående vattentäkten, markförhållanden, tillrinningsområden m.m. Materialet kom till Länsstyrelsen den 16 februari 2004.

AA bereddes inför den slutliga handläggningen, den 24 mars 2004 tillfälle att yttra sig över handlingarna och nämndens omprövningsbeslut. Svar inkom den 6 april 2004.

Länsstyrelsen upphävde den 15 april 2004 nämndens beslut samt förordnade om en rad försiktighetsmått vid anläggande av bergvärmeanläggningen. Kopia av beslutet och akten bifogas.

Länsstyrelsen, samhällsbyggnadsenheten, har medgivit förlängning av tid för färdigställande av konvertering från elvärme på aktuell fastighet. Den stipulerade tiden löper t.o.m. den 31 oktober 2004.

### **Yttrande**

Länsstyrelsens rättsenhet har under en tid haft problem med ökande handläggningstider och balanser. Riktade insatser har förbättrat genomloppstiden för handläggningen av till Länsstyrelsen överklagade ärenden enligt plan- och bygglagen. Övertidsarbete t.ex. har i viss mån givit resultat. I Regeringens regleringsbrev avseende länsstyrelserna för 2003 var det ett särskilt uppdrag att förkorta handläggningstiderna för just nämnda typ av ärenden. Det innebar en viss svårighet eftersom det är samma personer som handlägger ärenden med överklagade kommunala beslut enligt plan- och bygglagen respektive miljöbalken. De förstnämnda besluten fick under 2003 en något högre prioritet än övriga ärenden. Den grupp av jurister som handlägger ärenden av det aktuella slaget har tyvärr även fortsättningsvis drabbats av en ökad ärendetillströmning. Exempelvis kan nämnas ett stort antal överklagade bygglovsärenden för telemaster (s.k. 3G-master). Antalet ärenden som kommit in under 2003 har fördubblats för de personer som handlägger överklagade kommunala beslut enligt plan- och bygglagen samt miljöbalken. Under början av 2004 har dock ansträngningarna varit större för att avgöra just ärenden enligt miljöbalken. För att påverka den uppkomna situationen har Länsstyrelsen också beslutat om viss resursförstärkning. Rekrytering av ny jurist pågår f.n.

Den höga arbetsbelastningen har emellertid lett till att handläggaren inte har hunnit handlägga det aktuella ärendet inom den tid som man annars kan ha skäl att förvänta

sig. Detta har medfört att AA har fått vänta länge på besked från Länsstyrelsen. Länsstyrelsen beklagar naturligtvis att handläggningen tagit så lång tid.

AA kommenterade remissvaren.

## **Bedömning**

### **Miljönämndens handläggning**

Grundläggande bestämmelser om förvaltningsmyndigheters hantering av överklaganden finns i förvaltningslagen (1986:223). Enligt 23 § andra stycket skall en skrivelse med överklagande ha kommit in till den myndighet, som har meddelat det överklagade beslutet, inom tre veckor från den dag då klaganden fick del av beslutet. Beslutsmyndigheten prövar enligt 24 § om skrivelsen med överklagandet har kommit in i rätt tid och skall, om detta är fallet, överlämna skrivelsen och övriga handlingar i ärendet till den myndighet som skall pröva överklagandet. Har skrivelsen kommit in för sent skall den som regel avvisas.

I 27 § förvaltningslagen finns bestämmelser om beslutsmyndighetens omprövningsplikt. Som en förutsättning för omprövningsplikten gäller att myndigheten finner att beslutet är uppenbart oriktigt. Detta innebär att skyldigheten att ompröva beslut bara gäller i sådana fall då myndigheten enkelt kan konstatera att beslutet är oriktigt. Normalt är myndigheten inte skyldig att göra någon mera ingående granskning av ett redan avgjort ärende annat än då den har särskild anledning till det. Det torde i allmänhet räcka med att myndigheten läser igenom skrivelsen med överklagandet och det överklagade beslutet. Bara om denna genomläsning ger vid handen att utgången sannolikt bör vara en annan behöver myndigheten granska ärendet närmare.

Frågan om vem som är behörig att på myndighetens vägnar handlägga frågor om omprövning regleras inte i förvaltningslagen. Det finns således inte något krav på att förutsättningarna för en omprövning skall prövas på högre nivå eller ens på samma nivå som det överklagade beslutet. Det torde dock stämma bäst med lagsstiftarens intentioner att ett omprövningsbeslut enligt 27 § fattas på samma nivå som det tidigare beslutet (jfr Hellners och Malmqvist, Förvaltningslagen med kommentarer, 2003, s. 325). Detta innebär emellertid inte att myndighetens prövning av om det över huvud taget finns skäl att myndigheten själv rättar det överklagade beslutet måste göras på den nivån.

Har det överklagade beslutet fattats av en tjänsteman på delegation finns det alltså inte något krav på att ett överklagande förs till nämnden för att denna skall ta ställning till om en omprövning bör ske. På samma sätt förhåller det sig om det överklagade beslutet fattats av nämnden själv. Även i det fallet är det godtagbart om en tjänsteman, som har betrots med saken, tar ställning till om beslutet är uppenbart oriktigt eller inte. Den inledande prövningen av om förutsättningar enligt 27 § förvaltningslagen för ändring av ett överklagat beslut föreligger är sålunda att anse som ett beslut under handläggning (jfr JO 1989/90 s. 267), och myndigheten kan betro en eller flera tjänstemän att företa sådan prövning. En sådan ordning framstår som lämplig med hänsyn till det skyndsambetskrav som jag berör i det följande.

Om det vid en sådan prövning som nu har nämnts kan konstateras, att beslutet inte är uppenbart oriktigt, behöver detta inte komma till uttryck i något formligt beslut. Det räcker att handläggaren tar ställning till om överklagandet har kommit in i rätt tid och, om så är fallet, ser till att överklagandeskriften och övriga handlingar i ärendet snarast vidarebefordras till överinstansen. För att man skall undvika onödig tidsutdräkt bör endast sådana ärenden där en ändring av beslutet kan förmodas komma i fråga anmälas till nämnden.

Frågan inom vilken tidsfrist en förvaltningsmyndighet skall överlämna en skrivelse med överklagande och övriga handlingar i ärendet till överinstansen är inte reglerad i någon författning. Det ligger emellertid i sakens natur att överlämnandet måste ske utan dröjsmål. Den allmänna regeln i 7 § förvaltningslagen om snabb och enkel handläggning gäller också här. Överlämnandet bör normalt ske inom en vecka efter det att överklagandet kom in till myndigheten (se bl.a. JO 1995/96 s. 314).

Det dröjde mer än fyra månader innan nämnden överlämnade överklagandet och övriga handlingar i ärendet till länsstyrelsen. Som nämnden har konstaterat är ett sådant dröjsmål givetvis helt oacceptabelt. Uppgifterna i remissvaret tyder på bristande kunskaper om de regler om handläggningen av skrivelser med överklaganden som jag nyss har redogjort för. Jag förutsätter därför att nämnden informerar sig och berörd personal om regelsystemet.

#### Länsstyrelsens handläggning

Nyss nämnda regel i 7 § förvaltningslagen innebär också att ett ärende inom rimlig tid skall avslutas genom någon form av beslut.

Det dröjde mer än ett år och fyra månader innan länsstyrelsen vidtog någon handläggningsåtgärd i ärendet. Jag konstaterar vidare att ärendet avgjordes först sedan AA:s anmälan till JO hade remitterats till länsstyrelsen för utredning och yttrande, knappt ett år och sju månader efter det att ärendet överlämnats från nämnden. Länsstyrelsen har beklagat den långa handläggningstiden och jag förutsätter att tillräckliga åtgärder för att förhindra en upprepning av det inträffade redan har vidtagits.

Det som i övrigt har förekommit i ärendet föranleder inte något uttalande eller någon annan åtgärd från min sida.

Ärendet avslutas med den kritik som ligger i det som jag nyss har sagt.